

Täsmällisen tekstikohdan raportointi tieteellisen tekstin tekstiviitteissä haasteena kirjoittajalle ja lukijalle

12.6.2025

Eräs tieteellisen kirjoittamisen keskeisimmistä elementeistä on kirjoittajan oman argumentoinnin kytkeminen aihepiiristä jo aiemmin julkaistuun eli lähteiden käyttö. Lähdekirjallisuuteen viitataan tekstiviitteissä. Lähtökohtana on läpinäkyvyys: lukijalle tarjotaan mahdollisuus halutessaan itse tarkistaa, sanotaanko lähteessä niin kuin tekstissä esitetään siinä sanottavan. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tekstiviitteeseen lisätään myös sivunumero(t) tai sivunumerottomassa e-kirjassa luvun numero tai (lukunumeroinninkin puuttuessa) luvun nimi. Sivunumeroiden tai muun tekstikohtaa osoittavan informaation sisällyttäminen tekstiviitteeseen tai poisjättö on kuitenkin monitahoisempi kysymys, joka usein aiheuttaa epätietoisuutta opinnäytettä kirjoittaville. Asiaa mutkistaa osaltaan myös mahdollinen sivunumeroiden poisjättö opinnäytteen tekijän lukemassa lähdekirjallisuudessa.

Tieteellisen kirjoittamisen vallitsevat käytännöt

Sivunumeron mainitsemisesta tai poisjätöstä vallitsee käytettävästä viittausjärjestelmästä ja tieteenalasta riippumatta periaatteessa yksimielisyys. Sivunumeroa/-numeroja ei mainita, kun viitataan lähteeseen kokonaisuudessaan, esim.

(1) Aihetta ovat tutkineet mm. Virtanen (2024) ja Korhonen (2025).

Sivunumero saatetaan jättää pois myös raportoitaessa yksittäinen tutkimustulos tai johtopäätös, jolloin tätä tarkastellaan ikään kuin yleisemmällä tasolla, huolimatta siitä, että asia saattaisi tulla esiin vain lähteen tietyssä kohdassa, kuten tulososiossa tai johtopäätöksissä:

(2) Virtanen (2023) havaitsi sijoittajavertailussaan, että…

Tällöin tutkimustulos tai johtopäätös rinnastuu esimerkin 1 mukaisesti koko lähteeseen.

Sen sijaan viitattaessa vain lähteen tiettyyn sivuun tai sivualueeseen sivunumero (tai luku) tulee mainita.

(3) Virtanen (2023, s. 23) toteaa, että monet sijoittajat haluavat…

Poikkeuksena ovat verkkosivustot ja verkkosivumuotoon sovitetut verkkolehtiartikkelit, joilla ei ole sivunumeroita. Näissä myös verkkodokumentin suppeus itsessään helpottaa informaation löytymistä.

Erot viittausjärjestelmien välillä

Tieteellisessä kirjoittamisessa kansainvälisesti käytössä olevien viittausjärjestelmien välillä on kuitenkin tiettyjä eroja, jotka saattavat aiheuttaa hämmennystä. Sivunumeron mainintaa tiettyyn tekstikohtaan viitattaessa edellytetään yleisesti käytössä olevista viittausjärjestelmistä Harvard-järjestelmässä (The Open University, i.a.), MLA-järjestelmässä (Purdue University, i.a.) ja Chicago-järjestelmässä (Caulfield, 2024). Sen sijaan APA-järjestelmä ei itsessään edellytä sivunumeroiden mainintaa referoivissa viittauksissa, mutta se sallitaan (American Psychological Association, 2022a; lihavointi kirjoittajan):

Although it is not required to provide a page or paragraph number in the citation, you **may** include one (in addition to the author and year) when it would help interested readers locate the relevant passage within a long or complex work (e.g., a book).

Yksittäisten oppilaitosten ohjeistuksissa, kuten Seinäjoen ammattikorkeakoulun (i.a.), saatetaankin määrätä sivunumeroiden mainitseminen pakolliseksi.

Toinen viittausjärjestelmä, jossa sivunumeroita ei lähtökohtaisesti mainita on Vancouver. Toisaalta tämäkin järjestelmä sallii niiden esittämisen (Murdoch University, 2025), kuten seuraava sitaatti osoittaa (lihavoinnit kirjoittajan):

Page number references **are rarely included** when citing within the text of an assignment or essay when using Vancouver style; however, for quotations or **if you wish** to be specific regarding the source of information, quotations or statistics, page or figure numbers may be given in the following format.

Sen sijaan molemmat viimeksi mainitut viittausjärjestelmät edellyttävät sivunumeron mainitsemista *suorissa lainauksissa* eli sitaateissa (American Psychological Association. 2022b; Murdoch University, 2025).

Voi olettaa, että edellä mainitut APAn ja Vancouver-tyylin huojennukset sivukohdan ilmaisemiseen heijastuvat mallioppimisen kautta myös opinnäytteisiin. Jos opiskelija on käyttänyt lähteitä, joissa sivunumeroita ei mainita lähteen sisällön osaankaan viitattaessa, on ymmärrettävää, että hän jättää ne helposti pois myös omassa työssään.

Tieteellisten tekstien referointistrategian mahdollinen vaikutus

Tieteellisissä teksteissä, kuten tutkimusartikkeleissa, esiintyy runsaasti koko lähteeseen sekä saatuihin tuloksiin ja johtopäätöksiin kokonaisuudessaan kohdistuvia viittauksia esimerkkien (1) ja (2) mukaisesti. Tämä on erityisen tavallista tieteellisten lähteiden teoriaosuudessa, johon pyritään tuomaan mahdollisimman monta relevanttia lähdettä. Painopiste on usein laajemmissa kokonaisuuksissa, eikä yksittäisessä lähteessä esitettyä useinkaan nosteta yksityiskohtaiseen tarkasteluun. Tällöin sivunumerot jätetään mainitsematta riippumatta käytetystä viittaustyylistä.

Tieteellisen tekstien yleiset viittausstrategiat saattavat vaikuttaa epäsuorasti osasyynä sivunumeron poisjättöön opinnäytteissä tapauksissa, joissa se tulisi mainita. Opinnäytteiden teoriaosuudelle on tyypillistä, että laajemman tutkimuskirjallisuuskatsauksen sijaan tekijä keskittyy pienempään lukumäärään lähteitä, joiden sisältöä avataan yksityiskohtaisemmin tekstissä. Tämä puolestaan edellyttää sivunumeroiden (tai lukunumeroiden) raportointia tekstissä.

Sivualuetiedon poisjättämisen ongelmallisuus

Kuten alussa todettiin, tekstiviitteet tarjoavat lukijalle mahdollisuuden itse tarkistaa lähteen informaatio. Mikäli sivualuetieto puuttuu esim. monisivuisesta artikkelista tai tieteellisestä kirjasta, tämä tarkistaminen vaikeutuu oleellisesti ja voi osoittautua mahdottomaksikin.

Toinen merkittävä asia, jota APA- ja Vancouver-tyylien luojat eivät aikoinaan osanneet lainkaan ennakoida, on tekoälyn käyttöönotto. On osoittautunut, että opinnäytteiden tekijät pyrkivät toisinaan sisällyttämään lähdeluetteloon ns. hallusinoituja lähteitä (ks. esim. Kempas, 2024) tai muuta tekoälyn tuottamaa tekstiä, joka todellisuudesta poiketen esitetään lähdeluettelossa mainittavaan lähteeseen sisältyvänä. Tällöin sivunumeron puuttuminen tekstiviitteestä voi olla vilpin yrityksen peittelyä. Siten edellä esitetty korostaa entisestään sivunumeroiden ilmoittamisen tärkeyttä.

Ilpo Kempas
FT, dosentti, lehtori
SEAMK

Ilpo Kempas on filosofian tohtori ja dosentti, joka työskentelee romaanisten kielten ja englannin lehtorina Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, opettaen myös tutkimuskirjoittamista. Kempas on kielentutkija, jonka tutkimusaloja ovat romaaniset kielet ja tieteellinen kirjoittaminen.

Lähteet

American Psychological Association. (2022a). *APA Style. Paraphrases.*https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/citations/paraphrasing

American Psychological Association. (2022b). *APA Style.Quotations.* https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/citations/quotations.

Caulfield, J. (2024). *Chicago Author-Date Style | A Complete Guide to Citing Sources*. https://www.scribbr.com/chicago-style/author-date/

Kempas, I. (2024). Tekoäly opinnäytetyön ohjaajan haasteena. Teoksessa A. Viljamaa, S. Joensuu-Salo, & M. Karvonen (toim.), *Yrittäjyyttä, opetusta ja innovointia tekoälyn aikana: SeAMK Liiketalouden kokoomateos 2024* (s. 139–149). (Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 191). Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://urn.fi/ URN:NBN:fi-fe2024120298969

Murdoch University. (2025). *Vancouver – Referencing Guide*. https://libguides.murdoch.edu.au/Vancouver/text

Purdue University. (i.a.). *MLA In-Text Citations: The Basics*. https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/mla_style/mla_formatting_and_style_guide/mla_in_text_citations_the_basics.html

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. (i.a.). *Kirjallisten töiden ohje*. https://seamk.libguides.com/KirjallistenToidenOhje/tekstiviitteet/poikkeamat

The Open University. (i.a.). *Quick guide to Harvard referencing (Cite Them Right).* https://university.open.ac.uk/library/referencing-and-plagiarism/quick-guide-to-harvard-referencing-cite-them-right